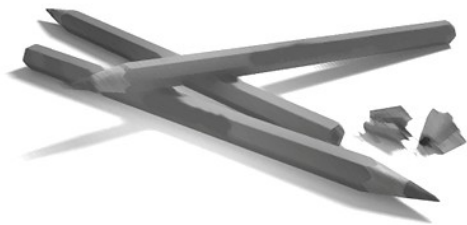

שורות קצרות

מוסף שירה מבית ישיבת יצחק

תוכן השירים

209	פתיחה
211	היה היה איש שלא הבינו אותו - יונתן רוט
213	יום השישי - אבישר הר שפי
215	סמליות - יהודה גזבר
217	גלגולים - יואב יוסף
219	אב לשלושה וכלב - משה ג'ייקובס
221	להתמלא מחדש - יהודה גזבר
223	שבא אביב - ישעיהו גוטליב
225	* - אבישר הר שפי
227	* - אליהו רוזנפלד
228	* - מיכה ישראלי
230	אינני יודע - משה ג'ייקובס
232	אצטרובל - ישעיהו גוטליב
235	אולי - אליהו רוזנפלד
237	היה היה עוד איש שידע רק להגיב - יונתן רוט

פתיחה

במסיבת חנוכה בישיבה הקריאו שלושה מתלמידי הישיבה שירים שלהם. השירים סבבו סביב 'איש אישה ומה (שאינן) ביניהם', והיו קשים, נוקבים ומיזאשים. ממסיבת חנוכה עמוקה ומרגשת, לאור הנרות, הפך החדר פניו לשיחה קשה ומתישה. שיחה שחידדה לי את המרחק בין וודאות היש לנוכחות חסרת התקווה של החיסרון.

השירים והקטעים במוסף ממתיקים את הרושם המר ההוא. הבדידות מתעדנת ומקבלת מרחב. הסיכוי חוזר להיות חלק מהשפה וגם הוודאות המנוכרת של האוהבים מתרככת. השירים מציירים ציור מורכב, ציור שיש בו צבעים רבים ותפאורה מגוונת. במרכזו עומדים איש ואישה, וכל המילים מנסות לגעת בסוד הנעלם שיש ביניהם.

לא כולם ביקשו להיענות לנושא. חלק מקטעים שלפניכם הם אסיף של פירות אחרים של הנפש. יצירות שהתעוררו ממפגשי חיים של הכותבים, עם העולם ועם עצמם. כדי לאפשר לעולמם של איש ואישה להתקיים, יש להעשיר ולגוון אותו מחוץ לו. כך גם הכתיבה החיצונית לנושא, מעשירה ומרווה את המוסף כולו.

בתפילה שיהיו המילים חיים.

ישעיהו

היה היה איש שלא הבינו אותו

יונתן רוט

היה היה איש שלא הבינו אותו. היו לו חברים וזה אבל עדיין. הוא היה כותב דברים והוא היה חושב על חלק מהם שהם מאוד מיוחדים, לא הכי גאוני ולא הכי נוגע ללב ואי אפשר לומר עליו שהוא כותב בחסד אבל הוא העריך את מה שהוא היה כותב. והוא היה מראה לחברים שלו ובשבילם זה היה סתם. לא ילדוטי או בוסרי או משעמם, פשוט כזה היו מסתכלים עליו במשיכת כתפיים, כאילו: לא הבנתי מה הקטע. והוא היה כותב מדי פעם ומראה מדי פעם לאנשים אבל אף אחד לא התפעל. הוא גם ניסה באינטרנט ולא פתחו עליו שרשורים. והוא הרגיש שחבל, כי הוא הרגיש שבכל זאת יש בו משהו. והוא לא רצה ללחוץ יותר מדי כי הוא רצה שזה יהיה באמת, שאם מישהו יגיד לו משהו של הערכה זה יהיה בגלל שהוא חושב ככה ולא בגלל שלא נעים לו ממנו אז גם את הקטע שהוא הכי אהב הוא היה מראה כאילו זה קטע רגיל וגם את הקטע הזה לא הבינו.

(בערך בר"ח חשוון)

יום השישי

אבישר הר שפי

את מתרחשת כנשמה

שקאת כשמו, כטל

ריח שושנים

באר ריקה כלבנה

להאיר לך

להמשיך לך שקדיות

כשמלתך בהירת הרחמים

עכשו כשהרצפות כבר צרוכות

והקלרינט נדם

ועוד מעט

שקאת

סמליות

יהודה גזבר

בְּמִתְמַטֵּיקָה הַצְּלוּלָה
 שׁוֹחִים אֲנָשִׁים יְשִׁירִים.
 כְּאֵלֹהֵי שְׁלֵא מִתְחַבְּאִים מְאֹחֲזֵרִי
 דִּימוּיִים חוּמִים וּמִטְפְּטִים,
 (וְלֹא מִחְבִּיאִים דְּבָרִים חֲשׂוּבִים
 בְּתוֹךְ סוּגְרִיִּים).

מְשׁוֹרְרִים,
 הֵם לֹא מְתַמַּטֵּיקָאִים,
 לְכֵן אֲנִי לֹא יְכוּל
 לִזְמַר לָךְ
 פְּמָה
 אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ.

הִנֵּה,
 קָחִי פְּלַח תְּפוּז.

גלגולים

יואב יוסף

אתה נזכר.

משקעים מחלחלים פנימה

צפים על פני השטח.

אתה כואב.

האם יש מי ששומע?

אתה חושב.

ואם היית אומר

את מה שרצתה לשמע?

ואיך, חיים אחרים משתקפים.

אלו.

אתה שואל.

אלי שממה לוועגת

האם יש שתף לאלה?

לא יתכן

כאן לבד.

אתה מבין.

לא להחליף

להיות אתה

באותו מקום באותה שעה.

אב לשלושה וכלב

משה ג'ייקובס

חלפו דורות מאז חלקו הלל ושמאי במחלוקתם האחרונה, דבר שלא מנע בעדך לפלוש אל משנה חתומה ולצרף את שמך לקדומים. אמת כי נמצאו לכך דוגמאות בכתיבה התנאית, אלא שהדבר נעשה בנימוס ובאיפוק. דפקו בדלת, בחשש ורתיעה ולבסוף נכנסו וחדשו קמעה. הסכימו לרוב. קיבלו את קטנותם. והוסיפו קמעה. ואילו אתה, פרצת שער נעול ובהגיעך לטרקלין, הפכת קערה על פיה. ניסו להצמיד אותך לבית הלל, להציג אותך כפרשן, כבונה ולא כמנפץ, אלא שגלוי וידוע ששיברת הכל ולא הותרת אלא אמת הרואית- כזו שלא ניתן לחיות עמה, אך גם לא בלעדיה. מה עושה אב לשלושה וכלב, שפסק מלאהוב את אשתו? מה עושה איש החש כי לגילוי מעין זה משמעות? - אינך מותיר מרחב חי, שאין לך תבניתיות ושפה- במסרקות ברזל הנך שולל מאיתנו את מילותינו האחרונות. דבר לא מנע בעדך לדרוש- מצא נאה הימנה, יגרשנה שנא' כי לא תמצא חן בעיניו. העזר במילות הפסוק- 'כי מצא בה ערוות דבר'. לכל הפחות 'דבר' הניתן להצדקה, אלא שפתחת שער לקשרים המתרופפים מאליהם- לא נמצא בה ערוה ולא נתקלקל התבשיל- פשוט נגמר. בלא מילים. פרכת הסכם מדומה. אולי משום כך נסעת, כי רק כך ניתן לחיות באהבה הרואית בלתי פוסקת- כחייל הנלחם במערכה הקדמית, בדד ומפחד מן המוות, אהבתו לאשתו לא ידעה משברים. כקירקגור שנטש את אהובתו, למען אהבתו אליה. נשבעתי בקללתך ר' עקיבא, אך מדוע לפסוק כן לציבור? מדוע לדון אותנו למות שיכורים? כיצד חברה מתקיימת בלא הסכמים? את אלה אני מותיר על שולחנך, אך את ביקורתי אסיים בשאלה אחרונה- מה קרה אחרי ששבת? בימים בהם לא יכולת לשוב מתורתך. היו יותר מדי תלמידים. מתים. הלא ראית, באחד הימים, אחרת נאה הימנה?

להתמלא מחדש

יהודה גזבר

”פאטה מורנגה היא אגם של יופי ואור.”

[א] סתיו

בחורה בודדה צופה לירח ואינה יודעת למה,
אלטון ג'ון שר מאחור אכל המלים פתאם אינן ברורות.
שמיכת הפוך נשמטה מכבר ואט אט קופאות אצבעות רגליה,
כוס השוקו שלה בכף היד והיא קרירה עד מאד.

בכלל אינה מתגעגעת אליו,
למעשה היא מתגעגעת להרגיש משהו בסתיו,
אבל אף אחד לא מחבק אותה עכשו
למרגלות הספרייה הצבורית
בתל אביב.

[ב] אביב

מה עושים המלצרים עם כל אותן ארוחות רומנטיות
בהם אחד הצדדים לא הופיע?
כשהארוס פשט את חליפתו וזנק אל הערב ההומה,
כשהבחורה התאהבה באדם אחר שעובד אתה במשרד,
והם סובבים ומשרתים אדם בודד מאד בשלחן לשנים
שטומן את ראשו בנדיו ובוהה בשעון כאלו בו האשמה
יבו הקשי ואחר קם והולך, או קמה והולכת,
הגשר על הנהר קרוב מאד ומי יודע למה,
והארוחה נותרת שלימה ובודדה.

יתכן מאד והם שומרים אותם לסוף המשמרת בלילה, בחצות,
כשהאורות נכבים והקירות לבנים אדמות והם,
מלצר ומלצרית,
יושבים יחד על חבית הפוכה, כוס יין ופרח.

תראי, הוא אומר לה:
איך גדל פתאום הירח.

ואת, מה חושבת, פרחונית שלי, שתמיד אביב?
 ומה בדבר בגידת הזמן ומה בעניין העננים
 שחונים בפאתי הסתיו הריחני
 עד מתי את חושבת אפשר לשחק באוהבים?
 (נתן יונתן)

שבא אביב

ישעיהו גוטליב

פְּרַחוּנִית שְׁלִי,

אִם לֹא חָרַף, אִיךָ נִדְעֵ שְׁבָא אָבִיב?

בִּידִיעָה שְׁיִבּוּא רְקָדְנוּ בְּגֶשֶׁם

מְקַסְמִים מְחִיפִיּוֹן

אֶתְמוּל הִסְתַּפְּלְנוּ בְּתַמוּנוֹת חֲתָנָה שְׁלָנוּ

אֵת לְבַשְׁתָּ שְׁמָלָה לְבָנָה וְאֲנִי

שְׁמַחְתִּי עַל הָעֲנָנִים אֲשֶׁר בְּאֶפְקֵ.

לְכַשְׁרַעֲיִמוּ

הַמְּלִטִי אֶל חִיקִי

לְבוּשָׁה בְּפִיגְמָה.

*

אבישר הר שפי

מְנַקֶּדֶת הַמְשַׁעֵן הַלֵּא קִימָת

כְּשֶׁאֲתָה מִשְׁלִיף עֵגֶן

(פתיעת האדמה, גיפופה)

פּוֹתַח נֶפֶשׁ כְּמִפְרֵשׁ

(אֶצְבְּעֶךָ הַעֲתִיקָה בְּמִשׁוֹט)

וּכְשֶׁאֲתָה חַי עִם אִשָּׁה

וְהוּא מוֹצֵא לוֹ כּוֹף קָטָן

לְשִׁכְיִנְתּוֹ

לְאַהֲבָה

*

אליהו רוזנפלד

בְּיַד שְׂמַאל דְּרוּחָהּ

הַרְמַתִי סְנַטְרוֹ וְהַבְטַתִּי

לְעֵינָיו שְׁשַׁתְּקוּ

בְּאֵי תְנוּת.

אֵל תִּשְׁתַּנֶּה,

הַטַּחְתִּי בְּפָנָיו

שְׁקִי חַתוּמוֹת כְּסֶלַע.

אֵל תִּשְׁתַּנֶּה לְחַשְׁתִּי

אֵל תוֹךְ אֲזַנּוֹ

אֵל

תִּשְׁתַּנֶּה.

מיכה ישראלי

יושבים על הספה בסלון. גילי חוזר עם כמה אלבומי תמונות קטנים בכריכה דקה וזולה שצבעיה הצבעוניים דהויים. הוא מדפדף ואני מבקש שיראה גם לי. הוא שמח על ההצעה ומתיישב ומצביע על התמונות ואומר זה אני. הנה אני. וזה באמת הוא, צעיר בשלושים שנה. מחייך למצלמה מראש המגלשה את אותו חיוך שובה. החיוך שבזכותו, עד היום הוא לא יכול לעבור בשוק בלי לקבל טעימות שמוצעות לו מכל הבאסטות. גם בראש המגלשה אני מזהה שזה לא מספיק לו. הוא מחפש את המצלמה ואת הצופים הנסתרים והוא מבקש מהם אהבה שחסרה לו. או אולי הצדקה לקיום שלו. חוסר הביטחון שלו נוגע לי ואני מדפדף בפורטרטים שלו לאורך השנים והחן הטבעי לא נמוג, גם לא לפני עשרים שנה בנגמ"ש במדי צה"ל, באותו צה"ל שאני סיימתי לפני שנה. הוא מצביע ומראה לי, הנה אני. מתן יושב מצדי השני הוא מתחיל להסתכל בתמונות איתי ועם גילי ואני רואה תמונה ממסיבת פורים לפני הרבה שנים ומתן יושב גם הוא ממש ליד גילי צעירים יותר. והבעתו החזקה של מתן אותה הבעה כמו היום. פוזל למצלמה בחצי חיוך חצי זלזול. כובע מקסיקני ענק על ראשו, ואני חושב אם ההורים שלו תקעו לו את זה על הראש או שכבר אז היה לו הומור של סבא זקן ושם את זה בעצמו. אני צוחק ומצביע למתן שמחייך את אותו חצי חיוך ומצביע על עצמו ואומר אני. המבט של מתן יש בו הומור. אם היה יכול לדבר, בטח היה מדבר מצחיק. אבל ההבעה שלו היא בפנים, בידיים ובגוף. ממשיכים לדפדף. גילי מצביע ואומר זאת הילה. היא הייתה מדריכה שלי. ומצביע ואומר זה דוד. גם הוא היה מדריך שלי. אני רואה שיש הרבה תמונות של הילה ושואל כמה זמן היא הייתה מדריכה שלכם. הוא אומר שחמש שנים ושעכשיו היא רכזת. אני לא יודע אם זה נכון ואומר חמש שנים זה הרבה זמן. גילי שואל למה כל המדריכים עוזבים. אני נבוך וחושב איך להסביר לו שזאת לא עבודה שאנשים עושים הרבה זמן. חבר'ה צעירים שמוכנים לעבוד בשכר מינימום ולישון כמה ימים בשבוע בעבודה. אני יודע שגם אני אעזוב את העבודה עוד כמה חודשים. אין לי תשובה טובה לתת לו, כזאת שלא תפגע בו ותהיה כנה. עכשיו אני בתפקיד אב, אבל עוד מעט אני אעשה מספיק כסף לטיול ואסע. אני מתחמק וממשיך

לדפדף ושוב מתן קורץ לעולם כשהוא פוזל למצלמה, הפעם מהיציע בטדי, גילי ושלום עומדים על המושבים לידו עם ידיים באוויר, צועקים משהו לחלל המגרש. שלום, כמובן, ערס מלידה שכל רצונו בחיים הוא לצעוק, גילי, שאוהב להיות איפה שהכל קורה, ומתן, שיושב מבסוט, מסתכל לא מסתכל למצלמה. אני מסתובב למתן שבינתיים כבר בוהה באוויר ומראה לו את התמונה. הוא שוב מסתכל ומחייך ומצביע על עצמו ואומר אני. ומשהו ביחס שלו לעולם עורר בי פרץ צחוק והערצה. מתן צחק ממני וצחקתי ממנו. זה הצחוק הזה שלו, כשהוא מראה לי איפה האור לשירותים או מחביא לי את הפלאפון בידיעה שאני לא אחשוד בשקט התמים שלו. זאת תקשורת בצחוק, במחוות גוף, בפרצופים, תקשורת שמתן מפתח ומלמד כבר שנים. ואז, כמו שכבר חשדתי שיקרה, גילי התחיל לקנא והוא לא ניסה להסתיר את זה לרגע. כל פעם שהגענו לתמונה של מתן גילי הצביע ואמר בקול מעצבן הנה מתן, ואז בטון כועס, תעביר לעוד תמונות. ניסיתי לאלץ את עצמי לצחוק מתמונות של גילי, לדבר עליהם שרק יפסיק לחשוב על העלבון, אבל הוא קרא אותי ורצה להישאר בעלבון. הוא יודע שכך ימשוך יותר תשומת לב, הוא יודע איך אני אגיב לעלבון המתמשך שלו. בהתרפסות. בניסיון לשמח אותו, לגרום לו להרגיש שאני אוהב אותו. אבל גילי עדיין לא מרפה ומחפש תמונות של מתן כדי להעביר את הדף מהר אגב קריאה מעצבנת הנה מתן הנה מתן. גילי מתחיל בעדינות להרביץ למתן עם כרית אבל מתן נהנה מהמשחק. אני אומר שאני לא רוצה לראות עוד תמונות. מתן הולך לישון ואני אומר לגילי שאני גם הולך עכשיו לישון, ושהוא יכול להישאר ער עד אחת עשרה, ואני לא אבוא לבדוק. כמו ילד כועס הוא מתיישב על הרצפה מול הטלוויזיה ומעביר ערוצים בשלט. עכשיו הוא כמו ילד, בתמונות היה ילד, עברו הרבה שנים.

אינני יודע

משה ג'ייקובס

יֵאוֹשׁ מְרוֹקֵן

מְטַפֵּס בְּמַעְלֵה וְרִידֵי

מְטִיל צוֹאֲתוֹ

עַל צְפוֹת לְדוֹתָי.

עֲלִיתִי בְּמַעְלֵה לְהַצִּיץ

אֶל עֲתִיד מְבֹטֵחַ-

שְׂמֵמָה נִשְׁקָפָה לְעֵינַי,

לֹא תִהְיֶה אוֹ רֵעַ,

סָתֵם רִיק,

אֵינְסוֹף-אֵינוֹ נִתֵּן לְדַמְיוֹן

מִתְפַּשֵּׁט בְּחֶלֶל בְּטָנִי.

הַחֲלֵתִי לְשׁוֹטֵט בְּרַחֲבוֹת

לְקַבֵּץ מְאַחֲרֵים

מְרֹב יְאוֹשׁ,

שְׁבִינְתִים נְאֻלִים-

הִטִּיל עָלַי חֶרְבֵן-

שְׂרִידֵי שְׂדֵד עֲמוֹ.

נולדתי מחדש

מחסר אונים.

כיצד? אינני יודע -

פקחתי את עיני הדומעות

עולם ומלאו לפתע נשקף,

צבעוני ומרתק-נולד מאינסוף

כלום.

אצטרובל

ישעיהו גוטליב

ראשון.

שְׂכַחְתִּיו בְּאוֹטוֹ

שֵׁם מְצֵאתִיו

רוֹעַד

וְאֵינְנִי יוֹדֵעַ

קִר אוֹ בְּדִידוֹת.

שְׁנִי.

עוֹרְנוֹ מְכוֹנָס

לֹא קוֹצִים

אֶךְ לֹא מְזַמֵּין

לְהִכָּנֵס

כְּאוֹמֵר, לֹא בְּקִשְׁתִּי לִי

מְקוֹם בְּסֻלּוֹן, גַּם לֹא

מִבְּטֵיךְ.

בְּשִׁלְיִשִּׁי לֹא שָׁתִּי לְבִי עָלִיו
 אֲשִׁתִּי לֹא חָשָׂה בְּטוֹב וְנִמְצָאתִי
 עֹמֵל בְּצַפְיָה
 עֵיפוֹת מִשְׁתַּקֶּת נְמִסְכָּה בְּאֲבְרֵי
 חֲפִיתִי לְמַצִּיאוֹת אַחֲרָת.
 מְחַר יְהִיָּה,
 בְּסֶדֶר.

רְבִיעִי.

קָמְנוּ בְּשִׁעָה מְאֲחֲרָת
 מֵעַט הִתְקַנְנָתִי עַל שְׂאִין בּוֹ הַצּוֹרֶף לְהִתְמַתַּח
 רְשָׁמִים שֶׁל נַחַת נִכְרָו בּוֹ
 כְּמוֹ טוֹב לוֹ מְקוֹם זֶה מִכָּל מְקוֹמוֹת שְׂבָעוּלָם.
 בְּצִאתִי, פִּתְחֹתִי הִדְלַת כְּחָרִיץ צַר
 שְׁמָא רוּחַ אֲרָנִים תִּתֵּן בּוֹ גְּעֻגֻיעַ
 וַיִּדְעֵתִי
 אֲשֶׁר נִתַּק מִהָעֵץ
 לֹא יִנְעַם לוֹ מְאוֹם מִלְּבַד
 שְׂכָחָה

אולי

אליהו רוזנפלד

אָתְמוֹל,

שָׁקַע 'אִם'

בְּזְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ

עֲכָשְׁיוֹ, לֵיל וְדַאי.

הַסִּתְּיוֹ יָבֹא

אֲחֲרָיו הַחֶרֶף

הַעֲלָה הָאֲחֵרוֹן

יִנָּשֵׁר מִהֶעֵץ.

גַּם הַגֶּשֶׁם כָּכָר

לֹא אִם

הוּא וְדַאי יָבֹא

מִתִּישָׁהוּ

היה היה עוד איש שידע רק להגיב

יונתן רוט

היה היה עוד איש שידע רק להגיב. אם היו אומרים לו משהו תמיד היה לו מה לענות אבל הוא לא ידע להתחיל דברים. והוא רצה להיות עצמאי ולא רק להיות תלוי במישהו אחר שיתחיל. וזה העציב אותו כי הוא ידע המון דברים ואפילו היו לו תובנות מעניינות וחידושים אבל הוא לא ידע להוציא אותם לבד אלא רק כשמישהו הגיע לנושא הוא היה מספר את דעתו. ודווקא אנשים היו מתרשמים מהעומק שלו ומתפיסות העולם המפותחות שלו, וגם מזה שהוא מקורי יחסית ואי אפשר לדעת תמיד מה הוא הולך לעשות בתגובה או מה הוא הולך להגיד וגם שהוא אומר דברים חכמים לפעמים. וגם הוא היה מתרשם מעצמו ומאוד גאה בעצמו שאלו הדברים שהוא חושב וגם מרגיש. ולפעמים כשהוא היה מגיב היו יוצאים לו ניסוחים של מצוקות או תיאורים של מקרים ואנשים הודו לו והיו אומרים וואו ופששש ומעקמים את הפה בהערכה. אבל כשהוא היה לבד לא היה יוצא לו כלום והוא היה פוחד שאין לו כלום, שזה נגמר אבל הוא ידע שהכל נמצא אבל הוא לא הצליח להוציא את זה אבל הוא היה שואל את עצמו, אז איפה כל זה? והוא גם ראה שיש אנשים שיודעים להתחיל אבל הוא לא ידע. וזה הפריע לו שהוא לא יודע להתחיל.

(ט חשוון)

